

Honismeret és megyei újságírás

Vitatható véleményem szerint a címben szereplő két fogalom nem ellentétes, hanem kiegészíti, pontosabban kiegészítheti egymást. Lassan negyedszázados újságírói pályám emlékei közül Vas megyéből származókat éppúgy idézhetnék, mint Veszprém megyéiket. De mert az előbbi megye lapjánál valamikor csak fél évet, az utóbbinál pedig két és felet töltöttem, hadd maradjak jelenlegi munkahelyemnél, a Szekszárdon megjelenő Tolna megyei Népujságnál, ma holnap több, mint tizenhárom itt töltött esztendő tapasztalataival a hátam mögött.

Abból indulok ki, hogy egy megyei lap a maga határai között egyike a legsikeresebben használható, kiaknázzható ismeretterjesztési fórumoknak. A „maga határai között” hangsúlyozandó, hiszen megyehatáraink a lapterjesztés szempontjából felérnek egy távoli állam országhatáiraival, csak ügyel-bajjal léphetők át. Esetünkben tehát egy kereken negyedmillió lélekszámú megyéről és annak a hét hat napján, átlagosan 34 ezer példányban megjelenő, fényképekkel elég dúsán ellátott, ofszet technikával készülő lapjáról van szó. A honismereti információk közlése egy politikai napilapnak természetesen nem elsődleges feladata. Bár ha ad absurdum akarom vinni a dolgot, a „hon megismerésével” kapcsolatos tevékenységet folytatok akkor is, ha egy dombóvári kezdeményezésre felhívom dunaföldvári olvasóim figyelmét, vagy a bátaikkal koppányszántói tudnivalókat közlök. De most természetesen elsősorban nem erről van szó, hanem egy nálunk (is) jó ideje folytatott tervszerű tevékenységről, melyet az alábbiakban próbálok meg körvonalazni.

A szervezett idegenforgalom napról napra egyre borsosabb áron kínál lehetőséget a külföld megismerésére. A belföldére is, de ugyanakkor szinte senki nem gondol a saját erőből belföldön utazókra, az iskolákra, valamint a hivatalos útjaik során hosszabb-rövidebb időre valahová elvetődőkre, akik kellő ismeretek hiányában nem tudják hasznosan eltölteni idejüket.

Senki nem utazik Magyarország-útikönyvvel a zsebében, olyan orgánus viszont nincsen, mely részben az érkezők, részben a közelebbi-távolabbi környéken lakók figyelmét felhívna a könnyűszerrel elérhető tájképi szépségekre, műemlékekre, érdekességekre. Illusztrálásul Tolna megyei példákat idézek: *Betyárfreskók a dunaföldvári torony kazamatáiban, Simontornya újjáépített vára, Sötét-völgy természetvédelmi terület Szekszárd mellett, arborétum Tengelicen, bronzkori földvár Lengyelben, ugyanitt természetvédelmi terület a volt Apponyi-kastélynál, az ország egyetlen szerzetesi stílusban épült görögkeleti templomba Grábócon, tájház Szakályban, Váralján, újabban Gyönyben, Deák Ferenc restaurált búvóhelye Felsőnyéken*... és még sorolhatnám.

A megyei lapon belül időről időre tudatosan igyekszünk felhívni ezekre a figyelmet. Ilyen formában mutattuk be korábban heteken át fényképes sorozatban a különböző települések szobrait, a jó, gyenge vagy éppen siralmas állapotban lévő kastélyokat és udvarházakat. Az olvasók részéről felmerült igény alapján sorozat készült olyan településekről, melyeknek különösebb műemléki bece se nincsen ugyan, de a helyhez történelmi események fűződnek. Bérei Balogh Ádám „a kölesdi síkon” aratott győzelmet, Vak Bottyán földvárának ma is jól követhető nyomai mellett pedig naponta ezek haladnak el gépjárművel, pedig csak fel kellene menniük a dunakömlődi csárda melletti meredek domb tetejére. Ehelyett a csárdába mennek be, ami nem kárhoztatható ugyan, de máshol is megoldható.

1980 késő nyarán e sorok írójának támadt az a kissé gyermekesnek tűnő ötlete, hogy mindig az államhatárhoz legközelebb maradvá „körülvonatozza” Magyarországot. Kétségtelen, hogy ez kissé furcsa rendezési elve, de ennek jóvoltából heteken át lehetett egy-egy fényképpel kombinálva tájékoztatót adni a megyénkbeli olvasóknak a következő településekről: Siklós, Barcs, Zalaegerszeg, Szombathely, Bük, Sopron Csorna, Hegyeshalom, Győr, Vác, Balassagyarmat, Eger, Miskolc, Tokaj, Nyíregyháza, Záhony, Mátészalka, Nyírbátor, Debrecen, Gyula, Békéscsaba, Orosháza, Szeged, Kiskunfélegyháza, Baja. Az út – hála a

MÁV vezérigazgatójának – szinte semmibe nem került, mert szabadjegyben és a vasúti szállások igénybevétele lehetőségének kedvezményében részesültem. A 16 folytatásos sorozat olvasóink körében meglehetősen sikert aratott. Ezt nem érdemes ugyan túlbecsülni, de az ellenkezője is helytelen. Amikor napjainkban „sikk” elmenni „Spanyolba” és „Olaszba”, akkor talán a gyulai várra se ártott felhívni a figyelmet.

Esetünkben meglehetősen szerencsés helyzetben vagyunk, lévén a lapnak több olyan munkatársa, aki egyik-másik szakterületen az átlagosnál jártasabb, ezekről szívesen ír és fényképez is. Központilag csak a fővárosban székelő Központi Sajtószolgálat látja el a lapokat az ország különböző tájaival kapcsolatos honismereti anyagokkal. Könyvtárak, műemlékek ismertetésére gondolok. Ez azonban kevés. Az, hogy a megyei lapok egymásközi olvasottsága a semmivel határos, azt is „eredményezi”, hogy az ország más és más részeiben megjelenő, bizonyára szép számú, értékes híradások, cikkek kizárólag egy szűk körre hatnak. Értvén a szűk kör alatt azt, melyet a megyehatárok zárnak körül. Talán nem lenne felesleges a honismereti klubok, körök tájékoztatására időről időre megjeleníteni valamilyen repertóriumfélélet. Önművelési és közművelési célból egyaránt.

Ordas Iván

A borsodi pecsétnyomóról

Különös élményt jelentett számomra a Honismeret 1982. évi 4. számában Seresné dr. Szegőfi Anna tanulmánya Borsod vármegye legrégebb pecsétnyomójáról. Személyes élményt, mert láthattam képen azt a pecsétet, melynek történetéről eddig csak családi levéltáram anyagában olvashattam. Ugyanis őrzöm dédanyám nagybátyjának, Szeghi Kiss Lászlónak (Borsod vármegye 1848/49-es, Kossuth-párti főszámvevőjének) 1809-től 1863-ig – Miskolcon és Szendrőn – vezetett, gubacstintával írt naplóját. A naplóból több részletet már nyilvánosságra hoztam a Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei 15. és 17., valamint a Honismeret 1975. 1–2. számában. Kiegészítésként most az 1835. évi bejegyzéseket közlöm, melyek a megyei pecsétre vonatkozóan pár sort tartalmaznak csupán, de azok egybehangzón azonosak a Honismeretben idézett korabeli okiratok adataival és a pecsét állapotával.

– „Az 1835-ik Esztendőben . . . Ezen Esztendőben hozatott be a magyar körülírási pecsét is, minekután a régi már kétfelé töredező állapotban lévén, félteni lehetett, hogy egészen kétfelé szakad: ezen felírás vann rajta: Borsod vármegye petsétye 1835. á 13-ik Mártiusban volt az első le petsételés: a régi deák felírású petsét le petsételve el tétetett a Levél Tárbá.

Dr. Kovássy Zoltán

A KÖVETKEZŐ SZÁM TARTALMÁBÓL

Évszázados falutörvényeink – Az aldunai székely telepítés – Bolgárok a honfoglaláskori Magyarországon – Pataki diákvilág a régi századokban – Ismeretlen Lenkey-levelek – Az első magyar vasútépítő hadosztály katonája voltam – Pest-Buda egykori és mai parkjairól – Műemlékvédelem, önvédelem – A pávakörök közművelődési tevékenysége.